

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Vidéken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

SZÉKELY IMRE.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Fő tér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Paktum Pista.

— július 6.

A pakli nagy minisztere, aki a legnagyobb nyíltsággal üzte, füzte a maga számára a békés kormányzatot: Széll Kálmán letűnt. Emléke is alig jutott a mi számunkra, nem-hogy az utókornak maradt volna belőle. A pakli- király, aki vala az ötödik nagyhatalmasság a harisnya-, a kalap-, a nyakkendő- és cipő király után: a kormányzásnak más módszereit egyáltalán nem ismerte. Pakliban fogant, pakliban élt és pakli által halt meg.

Az alkalmi utód, az semmifajta kormányzó nem volt. Khuen-Hédervárnak hívták, azontul nem volt semmi Alkalmi utód volt a gyors szükséglet kielégítésére.

A legfrissebb utód gf. Tisza István a paktumos kormányzás ellen kifejezett gyűlölettel ült a miniszterelnöki zsöllébe. Fogadkozott, hogy a paktumot mocsárnak tartja, a melybe az ő fajta edzett politikus a lábát nem mártja. A merkantilisták Sándor Páltól Hegedűs Lorántig és vissza, örömteljes sziszegéssel kísérték a miniszterelnök paktumellenes iszonykodásait és tele tődövel kiabálták: „Ime elérkezett ideje és a követe a szűz tiszta képviselőházi kormányzásnak“.

És ime, kánikulának 34 fok Czelziussal megörökített napján önmagának is imponáló bátorsággal szólott a miniszterelnök a kisbirtok rendezéséről. Amelyet szerinte nem bankhitellel kell megmenteni a súlyos tehertől, hanem valamiszerencsés szövetkezeti alkotással, amely a vidéki bankokkal testvéri szeretettel együtt haladjon. A mi politikai berendezkedésünk szerint a szövetkezet: agrár. Mert a szövetkezeteket a Köztelek táján szülik és egyes elfajzásaiban válnak közülök felekezeti jellegűek is. A részvénytársaságok a merkantilis iránynak ragyogó csillagai. E jelben, a részvénytársaság jelében győzött mindenki, kivált, az inkompatibilitási társaság életbe léptetése előtt. Az az életre, halálra hős csapat, amely a kormányzás Thermopileje előtt hőködik és elzárja az utat a bekivánczók előtt, tisztára merkantilista alabárdos valamennyi.

Ha tehát gróf Tisza István a kisbirtok hitelét szövetkezettel vagy részvénytársasággal kívánja kielégíteni: mi ez, ha nem szabad- elvű belső összekapcsolás a pártban bugyborékoló két ellentétes vízi lénynek. Vagy tán inkább az agrár ló párosítása a merkantil szá- márral, hogy keletkezzék általuk

egy egységes szabadelvű öszvér. — Paktum Kálmán után tehát Paktum Pista.

Hajótörés.

— július 6.

Rövid idő alatt immár a második katasztrófa hírére hozza a telegráf a messze tengerről s mind a kettő vérfagyasztó, rémes szerencsétlenség, amelynek tömérdek emberélet esett áldozatul.

Nemrég Newyork mellett, közel a parthoz, tűz ütött ki a General Slocum nevű gőzösön, amely vidám és mulatni vágyó néppel, gondtalan kirándulókkal volt teli. Rövid percek alatt a vidámság zaja őrzítő jajveszékésre és mindennél irtó- zatosabb halálhörgéssé változott. A tűz elhamvasztotta az egész hajót s az utasok közül részint elégett részint meg a vízbe full mintegy ezer ember.

Egész családok pusztultak el, férfiak, asszonyok, apró gyermekek tömegesen. A gyászjelentések, amelyek a General Slocum égése után megjelentek, nem egyesekről szóltak, hanem egész családokról: meghalt az anya öt gyermekével... meghalt a férfi, az asszony, két gyermek és három testvér... s így tovább.

Szivettépő volt olvasni ezeket a gyász- jelentéseket az amerikai lapokból. S a szerencsétlenség, amely végbement, érthe-

Születésem napján.

Istenem, teremtőm!
Beh észre sem vettem,
Hogy a gyors idő úgy
Elsuhant felettem!...
Negyvennyolcz tél hava,
S nyár virága, zöldje,
Olvadt fel előttem
S hullt alá örökre...

Sok reményt temettem...
S óh, — mint erdőn magfa, —
Nyujtom homlokom még —
A teremő napba...
Ruganyos dereku
Bársony sima szálak
Közt idővert törzsem
Egymagában áll csak...

És szívem még Május...
Még hó nyár a lelkem,
Édes vágy dagasztja,
Tűzeli a keblemm.
Csak lelki ruhámnak
Érzem színhagyását
Uj ruhások közt, hogy
Nem találja társát...

Élő multtá lettem,
Hajh, ma már csak — érzem:
Itthon vagyok, oh és
Idegen a képem.
Már nem ismer e kor,
Már nem érti ajkam:
Nyájasan néz rám és
Összesugdos rajtam...

S mintha lennék éppen
Csak testetlen árnyék:
Még szemet se vet rám
Tűzzel a leánynép...
Pedig éget értük
Lelkem izzó lángja:
Mint fűvet a szomja
Hév aszályon nyárba...

Köny szökik pillámra...
Bus titkon letörlöm...
Lángommal e visszás
Éltet csak leörlöm...
Az a negyvennyolcz tél,
Az a negyvennyolcz nyár —
Biztatón susogják:
Nem soká lobogsz már...

Petrus Jenő.

A modern, szép asszony.

Irta: Kállai Emil.

Egy keleti közmondás szerint csak az ismeri Zuleika szépségét, aki őt Jusszufnak szemeivel nézi. Nem mindenkinek szép tehát az, akit én szépnek tartok. Persze, megfordítva is igaz ez a tétel.

Hogy milyen a szép asszony? Eh, ne vágjunk olyan sietve bele a dolog közepébe. Lassabban a testtel. Előbb feleljünk arra a kérdésre, hogy ugyan milyen általában a női szépség. Helyesebben próbáljuk csak meg a választást, mert mindenkinek egyaránt kielégítő feleletet erre a kérdésre emberfia még nem adott.

Plató például nagyot káromkodott, amikor meginterpellálták ebben az ügyben. Csak a vak kérdezhet ilyet, mondta dühösen. Aristoteles a valóság remekének, Voltaire a szellem esszenciájának tartotta a szépet. René François pedig, holott a szép asszony fogalma felől sok és édes gyakorlati tapasztalata volt, kénytelen bevallani, hogy nem tudja meghatározni a női szépséget.

Igazá van. Az alföldi magyar legin-

Tavaszi ruhák tisztítását

kifogastalanul teljesíti
HRABÉCZY ANTAL
ruhafestő és vegyeszeti tisztító intézete
DEBRECZEN, Széchenyi-utca 42-dik szám.

tetlen és megmagyarázhatatlan mind a mai napig. Egy hajó elég a víz közepén! S egy hajó elég a part közelében! A tüzet nem oltották s az égő hajót nem vitték a parthoz. Az emberek elvesztették a fejüket a veszedelem láttára. S egy nagy embertömeg, amelyet örültté tesz a halálfélelem, az teszi a szerencsétlenséget nagygyá, rémössé és irtózatossá...

S most újabb szerencsétlenség híre érkezik. Egy dán kivándorló hajó, a Norge, Amerikába irányuló útjában elveszti az irányt, nekimegy egy szirtnek, amely kimagaslik a tengerből s nyomorultan megsemmisül, hétszáz utast temetvén magával a tenger fenekére.

Hajnali álmukból riasztotta föl az embereket az a szörnyű ütés és megrázkódtatás, amely a szirt szikláján érte a hajót. A hajó rövid percek alatt megtelt vízzel s a boldogtalan utasok végzetet betelt.

Irtózatot csak elgondolni is azokat a hajmeresztő jeleneteket, amelyek ilyenkor végbemennek a sülyedő hajó körül. A halállal vívódó tömegek örvénye, küzdelme az árral s végső erőfeszítése az életért, amíg az öntudat és az értelem utolsó lobbanását is ki nem oltja a halálos kimerülés és a hullámok gyilkos erőszaka. A harc a mentősök körül s a halállal vívódó emberek kapaszkodása a szalmaszálba is, vagy másik vívódó társába, akivel aztán együtt merül el a lomhán hőmpölygő víztömeg sötét mélységébe...

Ez az igazi hajótörés, amint évszázadok óta festik a tengerészek minden rémületét.

De hajdan közönséges és mindennapi volt a hajótörés, ma azonban a ritka esetek közé tartozik s ha megtörténik, akkor mély felháborodással kérjük: mi történt? hogyan történt? s hogyan történhetett ez a szerencsétlenség?

A mechanikai tudás és a technikai ismeretek mérhetetlen fejlődése szinte tökéletes alkotássá tették a hajót és nyugodalmassá és (mondhatni) biztossá a tengerjárást. Az iránytű mutatja az utat s gondoskodva van a hajszálnyi eltérések pontos korrekciójáról is. Száz eszköz áll rendelkezésre a tájnak és a földrajzi fekvésnek megismerésére s a tenger járt vidéke már annyira ismeretes, mint nekem a tenyerem.

Nemzetközi törvények szabályozzák az óvatosság és elővigyázat módjait, a kitérést, a jelzést köd vagy vihar esetében. Ha minden más módszer hiányzik, akkor a gondos mélységmérés is megmutatja a vidéket, ahol a hajó jár. Szóval: minden rendszabály, ismeret és tudás, amely a hajó és utasai biztosságára szolgál, megközelíti a tökéletesség eszméjét.

De hajh, csak a tudomány mondható tökéletesnek, az ember azonban tökéletlen és gyarló. S a gyarló ember kezében haszontalan és seamis s a vak véletlenek és a futó szeleknek játéka a legtökéletesebb alkotás is.

A Norge hajótörése derült, tiszta időben történt. Nem volt sem köd, amely gátolta a látását, sem olyan vihar, amely kiragadta a személyzet kezéből a hatalmat a hajó fölött. Azt olvassuk a szerencsétlenség hírei között, hogy a kapitány a katasztrófa pillanatában ellengőzt adott, ami azt mutatja, hogy a hajónak gépezete is, kormányja is rendelkezésre állott, működésben volt s el nem romlott. Tehát vagy irtózatot tudatlanság, vagy még irtózatossabb könnyelműség és léhaság vitte vesztébe a hajót és annyi szegény, szerencsétlen áldozatát.

Az embernek legjobb barátja az ember, de az embernek legnagyobb ellensége is maga az ember. Az emberi tudomány nagy-szerűsége módot ad az elemek legyőzésére és biztos lenyűgözésére az ember szolgálá-

tában. S viszont az ember gyöngesége, könnyelműsége, megdondolatlansága vagy vállalkozása oly földatra, amelyre nem hivatott: megrontja az emberi tudomány jótéteményét s amit ez az élet számára al-dásul létrehozott, azt halálos kockázattá, vagy mint a Norge esetében, a megsemmisülés útjává változtatja, — átokkal és kározzal a pusztulók ajkán és remegő irtó-zattal az élők szívében.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

A budapesti m. kir. állami felső építő ipariskolában (VII. Csömöri-ut 74.) a rendes tanfolyamra való beiratások szept. 1—5 én lesznek s ugyanakkor lehet jelentkezni az első évfolyamra. A rendező tanfolyam tartama hat félév. Az intézetben nyert végbizonyítvány: a) legalább három évi utólagos gyakorlat igazolása mellett jogot ad a kőmives-, kőfaragó-, vagy az ácsmesterség önálló üzésére; b) legalább három évi utólagos gyakorlat igazolása mellett jogot ad az építőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság előtt az építőmesteri vizsgálatra való jelentkezésre. A tanulók a végbizonyítvány alapján az illetékes iparhatóság részéről munkakönyv kiadását igényelhetik. A végbizonyítvány jogot ad mindazon hivatalos állásokra, amelyek betöltésénél érettségi bizonyítvány kívánatik. A végzett tanulók végre felvétetnek a vasuti tiszt-képző, a posta- és táv-írdatiszti tanfolyamokra. Azok a tanulók, kik valamely középiskola négy alsó osztályának sikeres elvégzése után lépnek az intézetbe s itt a hat félévből álló tanfolyamot sikeresen elvégzik, a katonai szolgálatnál az egyéves önkéntesség kedvezményében részesülnek. Az intézetbe felvétetnek a rendes tanulókkal azok a 15 életévet betöltött, ép testi szervezetű, egészséges ifjak, akik a polgári iskola, gimnázium, vagy a reáliskola négy alsó osztályát elvégezték, továbbá, akik az építőipari szakiskolák két felső évfolyamát jeles eredménnyel végezték. A jelentkezésnél az illetékes elsőfokú iparhatóság által hitelesített bizonyítvánnyal kell igazolni, — hogy a tanuló az építőipar terén már fog-

kább a barnát, a hegyvidéki a szőkét szereti. Dél felé a soványabbja, észak felé a kövérebbje tetszik jobban. A most háboruszkodó japán meg azt szereti a nőben, ha kicsik a szemei, eltorzultak a lábai, törpe az orra és előreugró az álla. A labradori asszony akkor tetszik az urának és érdemes megjegyezni, hogy labradorban csakis a férjének akar ám tetszeni az asszony, ha a foga fekete, ellenben a hajuk fehér. Azonban nemcsak a fej, hanem a nőt egyébként is más és más alakban tartják szépnek a világ minden részén.

Persze Pallas Athénének, a klasszikus szépség örökifjú öreganyjának nyugodt formái és Aphrodite asszonyosan telt alakjának gömbölyűsége is érdekesen változó még a klasszikus női szépség pázsitján is. Aztán Artemis karcusúsága is más. Bezzeg innen Here túlérettiségéig megint nagy az ugrás a klasszikus szép asszonyok történetében.

Akik azt állítják, hogy kivesztek ezek a klasszikus szépségek, azok tévednek. Nemcsak képen, kőben, írásban maradtak meg, hanem csodálatosan átöröklött és megújított eleven formákban. A mai modern női szépség általában és a szép asszony különösen nem a profil tökéletes szabályossága, hanem elsősorban testbeli ruganyossága, másodsorban lényén elomló gráciája és harmadsorban szép arczbőre miatt érdemel esztétikai csodálatot. Ma már helytelen megmaradni azon az állásponton, hogy első a szép asszonyon a szép arcz. De-hogy is.

Sőt tovább megyek: meg merem kockáztatni azt az állításomat, hogy nemcsak hogy nem nélkülözhetetlenül szükséges jel-

lemzője a szép arcz a szép asszony univerzál-típusának, hanem, hogy csupán akkor igazán szép a női arcz, ha van benne valami rendellenes, bizonyos antimetria. Aki nem hiszi el, hogy igazam van, az nézzen csak meg egy olyan asszonyt, akinek tulságosan szabályos minden irányban az arcza, mit cselekszik ez? Mindig oldalt és mindig úgy választja el a haját, hogy arczkifejezésének bizonyos fokú rendszertelensége, abnormis fajtájú jelezetességet kölcsönözzön.

Vagy pedig nézze meg az olyan asszonyt, aki szépségtapaszkokat ragaszt a képére, vajjon nem azért cselekszik-e, hogy bizonyos hibákat csináljon ott, még pedig akarva, erőszakkal és tudatosan, ahol dőzsöl a részek arányossága. De feleslegesnek tartom annyit foglalkozni általában ma már a női arczzal, mint az asszonyi szépség leg-főbb tényezőjével.

Vallom és hiszem: az ensemble asszonyi szépség az igazi. Ha az összbenyomás gyönyörködtető, minden rendben van. Láttam én már hibás testü embonpointos, filigrán, gömbölyű, fekete és szőke asszonyt vegyesen. Ha nem is volt az az egyik szép, kifogástalan volt náluk az ensemble szépség, ami a vén asszonyt éppugy széppé teszi, mint a fiatal asszonyt.

A leányokról itt szó nem eshetik, mert hiszen a leány az én véleményem szerint a női szépség mikéntjére vonatkozó összes tételeit asszonykorában kezdheti csak érvényesíteni már természetesen is, tehát csak a valódi asszonyi szépség valóítását megelőző lelki momentumok és érzelmi alakulatok kívül esnek tárczám keretén.

A modern, szép asszony főkelléke továbbá, hogy egyéni legyen, ne utánzó. Még talán inkább lehet csinált, mint maszkirozott. Sőt esetleg inkább legyen testileg, persze nem visszataszítóan, de kifejezetten hibás, mint teljesen majmolt.

Lavallierének, XIV. Lajos barátnőjének az egyik lába rövidebb volt például, mint a másik. Mégis jobban tetszett az elegáns királynak, mint korának annyi más szép asszonya, mert a testileg hibás, de egyébként bájos Lavallierénél az egyéni sikk nagyobb adag széppé vált, mint amekkora a legszebb asszonyra lelkileg éhes férfi meghódítására föltétlenül elég. Ezekről a kisebb testi fogyatkozásokban részes asszonyokról valamikor külön volna érdemes írni, miért szerette minden világi a maga korában Ninon de Lenclost, akinek magasabb volt az egyik válla, mint a másik?

Az asszonyi szépségről vallott nézetek megváltoznak, a szépek elcsunyulnak, az előnyök és a hátrányok föl- meg eltüntetéséből kisebb-nagyobb asszonyi szépségtényezők válnak.

Eközben azonban az asszony mindig egyet akar: mindig szép lenni. De a férfi is egyet akar az asszonyon látni: hogy mindig szebbé váljék. Hát az asszony haja, költőtársak verssorozatainak soha ki nem merithető tárgya? És a festett haj, ez a sokszor ferdén megvilágított témája a zsurnacesoknak?

Kedves olvasóim, mindezekből egy a tanulság: Ápolás nélkül elvirázk az asszonyok szépsége. Már akinek van.

lakozott s a jelentkezés idejéig, szeptember 1-ig legalább egy nyári szünetnek megfelelő két hónapot az építő-ipar terén gyakorlati foglalkozásban töltött. A jelentkezésnél szükséges iratok: 1. Keresztlevél, vagy születési bizonyítvány. 2. A tanuló által elvégzett összes középiskolai osztályokról szóló bizonyítványok. 3. Az első fokú iparhatóság által hitelesített gyakorlati bizonyítvány. 4. Községi, városi, vagy megyei orvos hivatalos bizonyítványa arról, hogy a jelentkező védhamlólval másodszor is be van oltva. Azok a jelentkezők, akik nem közvetlenül középiskolákból szándékoznak felvételt nyújtani az intézetbe s iskolai tanulmányukat legalább egy félévvel előbb megszakították: erkölcsi bizonyítványt is tartoznak előmutatni. A fizetendő díjak: felvételi vizsgálat díja 6 kor., beiratasi díj 4 kor., szertári biztosíték 6 kor., a tandíj félévenként 20 korona. Az intézet igazgatósága készséggel ad bővebb felvilágosítást.

Iskolaszóki ülés. A debreczeni ev. ref. egyház iskola-zéke július 7-én, délután 4 órakor az egyház tanácstermében ülést tart, mely alkalommal folyó ügyeket tárgyalnak.

Hitelesítő közgyűlés. Az ev. ref. egyház presbiteriumának vasárnap, e hónap 8-án tartott ülésén felvett jegyzőkönyvet a hitelesítő bizottság holnap délelőtt 11 órakor hitelesíti.

SZÍNHÁZ.

Szintársulatunk Máramarosszigeten. Makó Lajos szinigazgató kérvényt nyújtott be a máramarosszigeti színügyi bizottsághoz, hogy úgy mint tavaly, az idén is már jul. 30-án megkezdhesse ott az előadásokat. A színügyi bizottság megadta az engedélyt.

Hol lesz Makó jövőre? Legközelebb 4 nagy vidéki városban döntenek a felett, hogy ki legyen az ottani színházak igazgatói és pedig Kolozsvárott, Szegeden, Pozsonyban és Kassán. Érdekes, hogy az illető városokban mindenütt Makó Lajost, a jelenlegi debreczeni szinigazgatót, emlegetik első helyen. Értesülésünk szerint Makó valószínűleg a szegedi színházba fog bevonulni.

L. Rózsa Lili harmadik vendégléteséséről az Arad és Vidéke a következőket írja: A legstilszerűbb és művészeleg is étellel teljes Annuska mutatkozott be ezuttal, aki eredetileg is kreálta nálunk a szerepet. **L. Rózsa Lili**, s mai alakítása csak meggyőzött arról, hogy tényleg és valósággal ez a legjobb szerepe. Ötlet, naiv, természetes báj, a nőánszok hatalmas átérzése, keresetlen modor s amelelt elradadó művészi lendület: ime a Rózsa Lili alakítása alkotó elemeire felbontva. A primadonna művészetének egyik figyelmes tisztelőjétől izléssel koszoruzott napernyőt kapott, rajta ezzel az elmés felirással: „Hét forint harmincz“.

Vakmerő borbélylegény.

— Aki egy tehéncsordát akart ellopni. —

— Saját tudósítónktól. —

— július 6.

Kachlesz Imre állásnélküli borbélylegényből az éhség és a nyomoruság valóságos betyárvirtust váltott ki és a lehető legvakmerőbb kalandra ragadta.

Kachlesznek, aki napokon át csavargott Pécsen, ahogy a meszesi pusztá mellett legelőhöz ért, furcsa gondolata támadt. A legelőn egy tehéncsorda legelészett és mert a csordás aludt, Kachlesz elhatározta, hogy a csordát elhajítja Pécsre és itt majd eladja. A szundikáló csordás mellől el is vitte a karikást és elkezdte a csordát Pécs felé terelni.

A karikás egymásutáni csattogására felriadt a csordás és Kachlesz után vetette magát, de a hős Figáró nem riadt meg, kikapott a zsebéből egy beretvát és ollót és megöléssel fenyegette a csordást, ha a közelébe mer jönni. A csordás, fiatal gyerek léte, megijedt és a falu felé kezdett futni, hogy segítséget hívjon.

Ennek a jelenetnek az egyik közeli szőlőből szemtanuja volt Tencz Ádám pécsi vinczellér, aki egy kis fufanggal ügyesen megkörnyékezte a betyár virtusu borbély legényt. Tencz megkérdezte tőle, hogy mi bírja rá őt erre a vakmerő rablásra, mire Kachlesz bevallotta, hogy az éhség.

Tencz erre meghívta Kachleszt a szőlőbe, hogy ő majd ad neki enni. Kachlesz ráállott és alig ült le a terített asztalhoz, egyszerre csak fegyverrel állott eléje Tencz Ádám és felszólította, hogy most keljen fel és menjen előtte a rendőrségre.

A hős Figáróban meghült a hirtelen támadt betyárvirtus és mit volt mit tenni, szót kellett fogadni. Utközben azonban megugrott fegyveres kísérője elől, de mert ekkorra már többen odasereglettek Tencz mögé, üdözöbe vették a menekülő legényt, kit a bányatelepi vámháznál sikerült is elfogni. Kachlesz Imrét a rendőrség letartóztatta és kihallgatása után átkisérték őt a kir. ügyészség fogházába.

Jolánka szegfűi.

— Debreczeni pletyka. —

— július 6.

A Csapó-utczában van egy szolid polgári ház, amelynek kicsiny ablakaiban illatos piros szegfűk virulnak. Azaz csak virultak, mert egy nap letépte a virágokat, nem durva kéz, hanem egy bájos kis leányka bársony kacsója, amiből aztán Ámor isten nagy kalamitást csinált. A kedves olvasó sejtí már, hogy szerelmi históriáról esik szó e sorokban, azért csak az olvassa el, akit érdekel az epedő, ifju, szerető szivek haroza, bánata és öröme.

A szóban forgó illatos piros szegfűt egy lenhaju, kékszemű tizenhat éves leányka gondozta, ugyanaz, aki le is szakította. Ugy gondolkozott a kicsike, hogy ő ültette, ő szemezte, öntözgette és ápolgatta, hát joga is van hozzá. De mamájának más volt a véleménye s erélyesen kérdőre vonta a babát, hogy hova lettek az illatos, piros szegfűk. A kis leány elpirult, (ah, olyan lett a gömbölyű orzácskája, mint a legpirosabb szegfű) de nem felelt. A mama azonban ezt nem hagyta annyiban, utána járt a dolognak és szörnyű felfedezésre jutott. A minap a féltve őrzött szegfűk egyikét meglátta egy hetyke bajszu fiatal legényke gomblyukában.

— Maga lopta el a virágot? — támadta meg az ifju gavallért, a haragvó mama.

— Téved nagysád, — felelt a legényke, a szegfűt nem loptam, hanem kaptam.

Ment a mama, röpült, hogy leszámoljon a leánnyal, de mire haza ért, annak már csak hült helyét találta. Bizonyára megsejtette a veszedelmeit kitért előle. Még

most sem került elő s időközben a fiatal ember is eltűnt a városból.

A mam szive persze aggodalommal telt meg. S tegnap megjelent kiadóhivatalunkban, hogy tegyük közzé ezt hirdetést:

Jolánka!

Jöjj haza, minden meg van bocsájtvá!

Mama.

Jolánka remélhetőleg haza fog jönni — és az ifju a mama engedelménél fogva viselni fogja gomblyukában a piros szegfűt...

* * *

A pletykát lapunk élénk fantáziájú riportere hallotta — állítólag — egy „magas, szikár, vörös szakállu bácsitól, ki vadászabátot és monoklit viselt“, s mint mondja, tiszta lelkiismerettel vállalja érte a felelősséget.

Lelke rajta...

Egy megvasalt fogoly szökése.

(Saját tudósítónktól.)

július 6.

Nagyobb stílű gonosz tettei révén jól ismert alak és többször szerepel a rendőrség fekete könyvében Szkorceze Lőrincz. A közönséges paraszt gatyában járó falusi oláh legény tolvaj fufang és vakmerőség dolgában tuitesz akárhány „intelligens“ gazemberen. Agyafurtság, bámulatos vakmerőség és ügyesség párosul minden cselekedetében, de az ő munkáját se kíséri állandóan siker. Olyan notórius és veszedelmes ember, hogy a megjelenése is szemet szur a rendőrség közegeinek vagy a csendőröknek és elfülek a hol találják. — És az ő legnagyobb szerencsétlenségére mindig kiderül valami turpisság, ami az ő lelkét nyomja.

A hirhelt gonosztevő Szkorceze Lőrincz volt az, aki a mező-telegdi templomot kirabolta. Akkor Pataky Károly fogalmazó fogta el és a templomrablásért nem régen töltötte ki büntetését. Szabadra került és csakhamar több rendbeli betöréses lopásért kereste a csendőrség, melyeket itt a környéken követett el. A bihar-püspöki-i csendőrségnek sikerült Szkorceze Lőrinczet faluzása közben az elmúlt héten elcsipni. Vasra verték az ipsét és úgy kísérték be egyelőre a püspöki-i közszékházára.

Mielőtt vallatóra fogták volna, a szomszédos szobában megszólalt a telefon s a fogolyt kísérő csendőrkáplár a telefonhoz ment. Szkorceze egyedül maradt, de nem volt mitől tartani, mert mindkét kezét a vasbilincs ártalmatlanná tette.

Pár percet töltött a telefonbeszélgetéssel a csendőr s mire visszament a szobába, Szkorceze Lőrincznek hült helyét találta. A jó madár hihetetlen ügyességgel letörte kezéről a vasat és eltűnt a közszékházáról, hol előzetes letartóztatásban volt.

Lázás buzgalommal indultak a megszökött gazember nyomozására az összes csendőrök, de hiába. Szkorceze eltűnt nyomtalanul, míg vasárnap este ismét elcsipte a nagyvárad rendőrség. A nagypiaczi komédiák előtt báméskodott Szkorceze Lőrincz, mikor fölismerte egy rendőr. Azonnal segítségért fordult. Kijött a Nagypiaczra egy káplár és két közrendőr és a mit sem gyanító szökevényt letartóztatták. A jó fogásról értesítették a csendőrséget, honnan biztos fedezet mellett át is vették a veszedelmes gazembert, kinek most már bajosan lesz alkalma megmenekülni a törvény elől.

NAPI HIREK.

— **Kinevezés.** Az igazságügy-miniszter Kolbanhayer Kálmán törvényszéki bírót a debreczeni kir. ítélőtáblához elnöki titkárrá nevezte ki.

— **Az ügyvédi kamarából.** A debreczeni ügyvédi kamara választmánya Gulyás József ügyvédet Hajdusoboszló székhelyvel az ügyvédek névjegyzékébe felvette.

— **A vízvezeték tervel.** Debreczen városának egyik nélkülözhetetlen és legfőbb kelléke, hogy mielőbb rendszeres csatornázással és vízvezetékkel láttassék el. — A tanács ez irányban már meg is tette a szükséges intézkedéseket és a közgyűlés úgy a csatornázásra, mint a vízvezetékre meg is szavazta a költségeket a milliós kölcsön keretében. A tanács a múlt évben kérte fel a közegészségügyi mérnöki osztályt a vízvezeték terveinek elkészítésére. A részletes tervek teljesen elkészültek és azok ma érkeztek le a városi tanácshoz. A tanács mihelyst befejezi a nagy-kölcsönre vonatkozó tárgyalásokat, megkezdi a vízvezeték és ezzel kapcsolatosan a csatornázás építésének munkálatait.

— **A polgármester jelenése június hóra.** Debreczen város közigazgatási bizottsága tegnap délután 3 órakor ülést tartott Domahidy Elemér főispán elnöklésével, melyen az egyes szakfeladók terjesztették elő június hóra vonatkozó jelentéseiket. A polgármester jelentése szerint a rendőrség júniusban letartóztatott 218 egyént, akik közül 6 átadatott a kir. ügyészségnek, 212 pedig rendőrileg büntetve lett. A városról eltilonozoltak 50 egyént. A rendőrfőkapitányság, mint elsőfoku iparhatóság 31 egyént látott el iparigazolvánnyal s ezen a révén 340 korona folyt be a házi pénztárba. Munkakönyv 62 darab adatott ki. A katonai létszám volt 1774 cs. és kir. közshadsergebeli katoná 303 lóval, 869 honvédkatona 395 lóval. A fősorozáson 784 debreczeni hadköteles állott mérték alá s 239 besoroztatott, visszahelyeztetett későbbi sorozásokra 282, fegyverképtelennek találtak 120-at, töröltetett 10 katoná, kórházba küldetett 2.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** Az alsó szabolcs—hajduvidéki ev. ref. egyházmegyei tanítótestület módosított alapszabályait a közoktatásügyi miniszter jóváhagyta.

— **Az állandó választmány ülése.** Hajdúvármegye állandó választmánya ma délelőtt a vármegyei házában ülést tartott, amelyen az e hó 11-én megtartandó rendkívüli közgyűlés egyetlen tárgyát, a vármegyei alkalmazottak illetményének szabályozása tárgyában kiadott belügyminiszteri körrendeletet, látták el határozattal.

— **Katonai szállítások.** A temesvári 7. hadtest parancsnoksága, a kaszai 6. hadtest, a cs. és kir. bpesti 4-ik hadtest parancsnoksága, élelmi, zab, szén, szalma, tűzifa és kőszén anyagok szállítására pályázatot írtak ki. A pályázati felhívás, azok módja a debreczeni keresk. és iparkamara hivatalában is betekinthető, ennél fogva az érdeklődők forduljanak

a kamarához s ott a szükséges dolgok felől felvilágosítást nyerhetnek.

— **A homokkerti olvasó-egylet** e hó 3-ára összehívott gyűlése a tagoknak hiányos megjelenése folytán nem volt megtartható. E miatt az ideiglenes elnökség ismételt felkéri az egylet tagjait, valamint az egylet iránt érdeklődő városi és kerteségi lakosokat, hogy e hó 10-én, vasárnap délután 3 órakor, az e vlet helyiségében (Balogh féle ház) tartandó közgyűlésen teljes (minél nagyobb) számban megjelenni sziveskedjenek. Tárgyak: 1. Végleges megalkulás. 2. Tisztviselők és választmányi tagok választása. 3. Az egylet fontos ügyeiről történendő intézkedések. 4. Esetleges indítványok. Az alapszabályoknak ide vonatkozó 8 dik szakasza értelmében a közgyűlés határozatképes, ha a tagok számának fele része jelen van.

— **Hogy bántak az árvákkal?** A „Debreczeni Ujság“ ma reggeli számában özv. Hankus Károlyné teszi fel ezen kérdést és ezzel kapcsolatban elpanaszolja, hogy a jótékony nőegylet árvaházában oly rettenetes bánásmódban részesülnek az árvák a tanítónő részéről, hogy ő is kénytelen volt két gyermekét onnan kivenni. Erre vonatkozólag a debreczeni jótékony nőegylettől a következő értesítést vettük: Nagyon csodálkozunk Hankus Károlyné nyilatkozatán, mert egészen másképp beszélt a nőegyleti árvaházban július hó 27-én ülésezett bizottság előtt. Hankus Károlyné ezen bizottság tagjai, névszerint: Veressné Szathmáry Teréz elnök, Szabó Kálmáné alelnök, özv. Béressy Sámuelné, S. Szabó József tb. titkár, Szücs Kálmán pénztáros és Koncz Ákos titkár előtt a leghálásabb szavakkal, úgy mondhatni könnyek közt köszönte meg a gyermekei iránt való gondoskodást és nevelést. — Ez a köszönet és mostani rut vádaskodása a legnagyobb ellentétben vannak egymással s Hankus Károlynéra nem szép fényt vetnek. Nem állhat meg Hankus Károlyné azon állítása sem, hogy a rossz bánásmód miatt volt kénytelen gyermekeit elvinni az árvaházból, mert éppen a nőegylet elnöksége adta értésére, hogy gyermekeit az árvaház érdekében okvetlenül vigye el az intézetből az iskolai év végével. A jótékony nőegylet árvaházának jó hírnevét a Hankus Károlyné epés nyilatkozata nem ronthatja le, nekünk azonban mindenesetre fáj az, hogy Hankus Károlyné megfélemedezik arról a szép erény követéséről, melyet háának neveznek.

— **Pet fi Sajógömörön.** Egyik gömörmezei újság a következő érdekes — s eddig még ismeretlen — apróságot írja Petőfiről: Valamikor az ötvenes években Petőfi S. Sajógömörön járt s a Szentiványi kastély vendége volt, akkoriban Szentiványi József — aki most bajai nagybirtokos — volt a gazda és háziur.

Képzelték, mily szives vendéglátásban részesült a híres költő. A nagyszerű ebédhez a legfinomabb borok kerültek asztalra s a szikrázó jókedv a legmagasabb fokra hágott a társaságban. Mikor Petőfi kocsisa ebéd végével kérdezni jött: mikor fogjon? Petőfi oda szólt kedélyesen:

— Ma semmikor. Három napig itt maradunk!

Harsány éljen kísérte e kijelentést és a vig társalgás, adomázás tovább folyt. Ebéd után a házi ur a fekete kávé a kertbe, a nagy gesztenyefák alá rendelte s ugyanakkor azt is meghagyta inasának, hogy kártyákat is készítsen elő. A fekete kávé után azután több kártyakompánia alakult. Mikor Petőfi látta, hogy kártyázáshoz fognak, harsány hangon kocsisára kiáltott:

— Jancsi, rögtön fogj, megyünk!
A háziur, Szentiványi József megkérdi ekkor Petőfitől:

— Hát miért e hirtelen változás? Hisz azt mondta, három napig itt maradunk?
Petőfi sértődve szólt:

— Igen azt mondtam; de ahol Petőfi mint vendég van jelen, ott nem szoktak kártyázni!

Szentiványi erre így válaszolt:

— Igen sajnálom! Ez a ház mindig a legnagyobb sziveséggel, magyar vendégszeretettel fogadta és fogadja vendégeit s mert tiszteletben is tartja a vendégjogot, éppen azért a vendég mindenkor azt tetheti, amit akar és a vendég akaratának mi sem áll ellent.

Petőfi e szavakra elmosolyodott és jókedvvel szóló kocsisának:

— Jancsi, ne fogj, három napig itt maradunk!

— **Az adózó Debreczen.** Debreczen város lakossága az elmúlt június hóban befizetett egyenes adóban 57,191 koronát, hadmentességi díjban 1558 koronát, bélyegjövődékben befolyt, a vármegye fogyasztását is beleértve 30,657 K., befizetett jogilletékben 31,365 koronát, díjjövődékben 2007 koronát, dohány jövődékben a vármegye fogyasztását is beleértve 149,627 koronát, határvám jövődékben az egész vámkörzet területén 10,589 koronát, fogyasztási és italadóban 25,000 koronát. Fizetési halasztást a miniszter 10, a pénzügyigazgató 31 esetben adott.

— **A varróleány drámája.** Városszerte nagy részvétet keltett a Klement Róza szomorú története. Amint ezt tegnapi lapunkban részletesen megírtuk, a szegény varróleány kénytelen volt 80 éves, tehetetlen öreg atyján kívül még két kis apátlan, anyátlan árvát, elhalt nővérének gyermekeit magához venni, de a holt szezon folytán nem volt képes megkeresni a betevő falatot számukra. Kétségbeesésében marólugot ivott és most ott fekszik szörnyű kínok közt a közkórházban. Amint értesülünk, a gondos gyógykezelés és ápolás valamit javított a beteg állapotán és az orvosok remélik, hogy fel fog gyógyulni. De mi vár a szerencsétlen leányra, ha visszaadják is neki azt az életet, amelyet elviselhetetlen gondjai miatt akart magától elvenni? Mi történik azzal az elhagyott két gyermekkel? *A hatóságnak kötelessége, hogy az árvákat, akiknek szüleik és őket felnevelni képes hozzátartozói nincsenek, a lelencházban elhelyeztesse.* A szerencsétlen varróleány sorsa és helyzete indítsa meg a könyörületes sziveket, tegyenek érte, amit tehetnek. A jótékony nőegylet szives figyelmét különösen felhívjuk erre, hiszen, úgy véljük, az a nemes feladatuk, hogy ahol inség van, ott segítsenek.

— **Debreczen egészségügye.** Dr. Sárváry Gyula tiszti főorvos jelentése szerint a közegészségügyi viszonyok az elmúlt hónapban sokkal kedvezőtlenebbek voltak, mint az előző hónapban. Heveny ragályos betegségek közül szőrványosan fordultak elő kanyaró, vörheny, ronsoló toroklob mindenki egy-egy halálesettel. Bélhurutban 31 gyerek, tüdőgümőkórban pedig 46 egyén halt el.

— **Harmincz év múlva.** Volt tanuló-társak összejövetele harmincz év után már a ritkább ünnepélyek közé tartozik. Ilyen történt tegnap a debreczeni Nagyerdőn, ahol a Dobos-pavillonban lakomára gyűltek egybe többen azok közül, akik 30 év előtt a debreczeni hittudományi akadémián végeztek. Ott voltak: Orosz István tanítók. ig., Elekes

Ferencz mezővárosi tanár, Kun Béla fancieskai, Gachal János torontálvásárhelyi, Szücs József feketegyarmati, Pánczél József gádoros lelkészek, Lada Sándor debreczeni tanító, Nyikos Sándor, Szücs János lelkészek, dr. Legányi Gyula orvos. A volt iskolatársak lelkesen ünnepelték egyetlen élő tanárukat abból az időből, a szintén jelen volt Balogh Ferenczet.

— **Rácz Károly Zichy Gézá-nál.** Zichy Géza gróf, a nagynevű magyar zeneszerző, ezidő szerint tetéltleni birtokán tartózkodik. Ott fogadta, mint szives házigazda, több német zenei kiválóság látogatását. A vendégek arra a kifejezett óhajára, hogy igazi magyar zenét szeretnének hallani, Zichy Géza gróf meghívta Rácz Károlyt, a debreczeniek hírneves hegedűművészt a tetéltleni kastélyba. A műértő gróf jól választott. A német zene-mesterek a leghivatottabb kézből fogják megismerni nemcsak az igazi magyar zenét, de az igazi magyar zenélést is.

— **Lelkészek pótdíja.** A kultusz-miniszter most küldte meg a tiszántúli ev. ref. egyházkerület püspökének az ez évi kongruát. A lelkészek pótdíjának részletes kimutatását a Protestáns Lapok legközelebbi száma hozza.

— **Meteor időjelzése.** Vozáry Pál (Meteor) szombathelyi mérnök, július hó időjárásról a következőket közli: Julius hó esőmópointjai 6-7-8-10-12-15-19-22-23-27-28-30-ra esnek és oly számosak, hogy e hónap igen változatosnak ígérkezik. Eleje inkább espadékos: középrésze meleg; vége ismét hűvösebb és espadékosabb. Átlagban, ami a meleget vagy forrós got illeti, júliustól nincs mit tartanunk. Egyes melegebb napot az esetleges erősebb napkötések idézhetnek elő, különösen a 10-12 ik időszakban, de az állandó nagy meleg ellen sorakoznak a szép számú esőmópointok.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő haláleseteket jelentették be: Györffy Emma ev. ref. 3 hónapos, Schön Sándor izr. 59 éves, Cserasznyés Eszter ev. ref. 14 hónapos, Noel Margit ev. ref. 7 éves, Nagy Károly ev. ref. 4 éves, Nagy Sándor ev. ref. 3 éves, Kricska T. réz róm. kath. 47 éves.

— **A Kardosok Amerikában.** Lapunk tegnapi számában elbeszéltek, hogy Kardos Henrik (helyesebben: Vilmos) derecskei kereskedő 3 napos házasság után valamely ürügy alatt elhagyta feleségét és annak hozományával kiment Amerikába. Továbbá, hogy utjában elkísérte Debreczenben lakó fivére Kardos Lipót is, itt hagyva feleségét és két gyermekét. Kardos Lipótné ma megjelent szerkesztőségünkben és kijelentette, hogy férje az ő tudtával és beleegyezésével ment ki Amerikába és hogy a derecskei üggyel az ő férje távol állott.

— **Csavargó néma.** Az éjjel czirkáló rendőr 14-15 éves fiura talált. Igazolásra szólította fel, de hiába magyarázott a fiu, mert hát: néma gyereknek anyja sem érti szavát. Felkísérte hát a központra, hol hosszas faradozás után kiderítették, hogy a siketnéma fiúnak Kovács Ferencz a neve. Ma a siketnéma fiut Gácsér József siketnéma iskolai igazgatóhoz vezették, hogy a Kovács Ferencz illetőségi helyét megállapítsák.

— **A Zion egyleti tagok** ez uton is tisztelettel értesítetnek, hogy folyó hó 27 ig, az eljáró távolléte alatt gyógyszerári könyvek Schwarz M. L. urnál kaphatók s ugyanott fizethetők a havi járulékok. — Az elnökség.

— **Értesítés.** Tisztelettel értesitem a t. ez. közönséget, hogy fürdő-jegyek folyó hó 27 ig terjedő távollétem alatt Simonffy-

utca 42. számú utcza lakásban és az egyleti helyiség melletti lakásban kaphatók. Tisztelettel: Kohn Hermann Zion egyleti eljáró.

— **Kegelet.** Ma délután temetik a Méliusz-téri házából Tóth Imréné köztiszteletben levő polgárosszonyt. Az elhunyt a Kossuth dalkörnek alapító tagja volt, amiért kegeletből a dalkör ma délután 5 órakor a temetésen gyászadalokat énekel.

— **Halálozás.** Gáspárdy Gyula fádalmas szívvel tudatja, hogy a leghűbb feleség, a legöntelendőbb anya, nagyanya, testvér és rokon, Gáspárdy Gyuláné szül. Vida Terézia élete 59-ik, boldog házasságának 37-ik évében hosszú szenvedés után július 5-én, délelőtt fél 9 órakor jobblétre szenderült. A megboldogult hült tetemei ma délután 3 órakor az ev. ref. egyház szertartása szerint a háznál megtartott rövid ima után az érmihályfalvai sírkertben örök nyugalomra tétettek.

— **A közönség** figyelmébe ajánljuk Molnár Jenő-nek lapunk mai számában közölt hirdetését.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacz-utca 44., dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő kirakatokban.**

TÁVIRATOK.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

A képviselőház ülése.

Budapest, július 6.

A képviselőház mai ülésén napirend előtt elnök bejelenti, hogy Kálosi József és Josipovich Géza képviselők szabadságot kérnek.

Tekintettel a fontos teendőkre a szabadságot megtagadandónak véli. Szavazásra kerülve a kérdés, megállapították, hogy a Ház nem határozatképes. Végre összejöttek a képviselők határozatképes számban és a többség a kért szabadságidőt megadta.

A költségvetési vitához elsőnek Bencs László nyiregyházi képviselő szólott. Nem szavazza meg a költségvetést különösen ennek a kormánynak, amely nem folytat nemzeti politikát. Rámutat arra, hogy a kisbirtokosokat az adó tönkre teszi, amit a statisztika is bizonyít.

Bakó József szintén a kormányt bírálja. Tisza István nem a nemzet akaratából, hanem királyi kegyből foglalja el helyét.

Gabányi Miklós közbeszól: Vigye el a szél.

Bakó József befejezi beszédét azzal, hogy a költségvetést nem szavazza meg.

A jezsuita lap rágalma.

Budapest, július 6. A bécsi „Vaterland“ mai száma egy valószínűleg Budapestről származó cikkben azzal gyanúsítja a függetlenségi pártot, hogy nemcsak a legújabb időkben van báró Bánffy Dezsővel jó barátságban, hanem már azelőtt, amikor Bánffy kormányon volt, összejátszott vele. A rágalmazó hír nagy felháborodást keltett. Kutatják, hogy kinek lehe-

tett érdekében az, hogy ez a cikk megjelenjen. Bánffy Dezső báró, aki Siófokon időzik, táviratilag értesítették erről.

Wasutasok pöre.

Budapest, július 6. A rákosi rendező-pályaudvar 15 alkalmazottja pörében a főtárgyalás mai harmadik napján a kihallgatott tanúk többnyire visszavonták a rendőrség előtt tett első vallomásaikat, azt állítva, hogy a rendőrség kiderítette és elferdítette vallomásaikat.

Orosz-japán háboru.

Budapest, július 6. Pétervárról táviratozzák, a most kiadott czári ukáz a véderőtörvény alapján 447,307 hadköteles besorozását rendeli el.

A Norge katasztrófája.

Budapest, július 6. A Norge, svéd kiránduló hajó utasaiból 17-et egy halászbárka megmentett. A menekültek elbeszéltek, hogy 6 napon át csaknem éhen és szomjan nyomorogtak.

Budapesti árutözsde.

A „Debreczen“ távirati tudósítása.

— Déli zárlat. —

— július 6

Készáru: —

Buza áprilisra	—
Buza októberre	8.87—8.88
Rozs áprilisra	—
Rozs októberre	6.55—6.56
Tengeri júliusra	5.19—5.20
Tengeri augusztusra	5.31—5.32
Tengeri 1905 májusra	5.57—5.58
Zab októberre	6.14—6.15
Repeze augusztusra	—

Felmondva 7000 mm: tengeri.

Kivándorlás a kamarakerületünkben.

Részlet a debreczeni kereskedelmi és iparkamara évi jelentéséből.

— július 6

A kamarának 1903. évről megjelent évi jelentéséből, úgy véljük, [szolgálatot teszünk olvasóinknak, ha közöljük a kivándorlásról írott szakasz néhány részletét.

Az északkeleti Bereg, Máramaros, Ugocsa, sőt nagy részben Szatmár, Szabolcs is hirhadt területei a kivándorlásnak.

Érdeklél olvashatjuk tehát a kamara szakszerű megfigyeléseit e nemzetpusztító áramlatról, mely sodorja népünket nyugat felé, idegenbe...

A kamara kerületéből az elmúlt évben közel 14,000 lélek hagyta el tűzhelyét és ment idegenbe boldogulást keresni. Amerikába a zöme, szép számmal Romániába s néhányan a világ egyéb tájai felé. Az ok ismereteseke régen: nehéz megélhetési viszonyok, feladósodás, elszegényedés. Az amerikai magas munkabérek csábító ereje aztán elvégzi a többit: a leszegényedett lakosság tömegesen vándorol.

Erős impulzus a kivándorlási kedv élesztésére azon nem ritka eset, hogy a kivándorlottak Amerikából itthon maradt övéiknek pénzt küldenek és pedig néha igen tekintélyes összegeket.

Igy például Szabolcs vármegyében a tiszai járás területéről kivándorolt 222 egyén hazaküldött az év folyamán 73,350 koronát; esik átlagban egyre-egyre 330 korona 50 fillér. Az arány a kivándorlottak száma és a hazaküldött pénzmennyiség között a vármegye többi járásaiban is körülbelül ugyanaz, mert az egész vármegye területéről kivándorolt összesen 2140 egyén összesen 710,960 koronát küldött haza, miből átlag számítás-sal egy-egy kivándorlottra 332 korona 20 fillér esik.

Sajnálunk kell, hogy a törvényhatóságok pontos és elegendő adatokkal nem rendelkeznek, mert ezekből sok becses következtetés volna levonható.

Hogy mégis megfigyeléseink és megfontolásunk körébe vonhassuk a kivándorlás vármegyénkinti, illetőleg törvényhatóságokéinti mérvét, kiegészítől az elmúlt évben kiadott utlevelekről származó adatokra vagyunk kénytelenek támaszkodni, mely adatok — bár nem felelnek meg a tényleges kivándorlásnak — mégis elég közel járnak hozzá.

A kamara kerületében 1903. évben összesen 14,141 utlevelet adtak ki. Az össznépeesség ezzel szemben 1,826,992. Az átlag % tehát ehez: 0.78%.

Következtetésünk alapjául elfogadjuk azt, hogy az utlevelet váltottak közül törvényhatóságokként többé-kevésbé egyenlő arányú rész vándorol ki, minél fogva egyéb pontos adat hiányában bizvást támaszkodhatunk a fenti táblázatadataira a kivándorlási mozgalom birálatánál.

Bereg, Szabolcs és Ugocsa vármegyék mutatják a legnagyobb százalékszámot (1.50, 1.22 és 1.40%-ot), holott a kivándorlás indokai általában elfogadott körülmények műveltségi, vagyoni fejletlenség ezek közül csak Ugocsában, s részben Bereg megyében található fel, hol még hozzájárul a nagy népsűrűség (154 lakos négszögkm.-ként) és a kötött birtok óriási terjedelme (a megye termőföldjének 53%-a).

Ellenben Szabolcs vármegye nagy % számát mi sem indokolja a közhitbeli okok közül, mert ennek népe általában vagyonos, művelt, nem tulságos sűrű (84 lakos □ km.-ként), kötött birtokai pedig termő földének csak 19 %-át teszik. Ezt összevetve Szabolcs vármegye kivándorlási ügyében fennebb közölt kimutatásunkkal, mondhatjuk, hogy ez a vármegye legkiáltóbb bizonyítéka annak, hogy a kivándorlás nem mindig, sőt az esetek jelentékeny részében nem a megélhetés, nem a népnomor kérdése, hanem gyakran egészen más indokokon nyugszik. Innen van az, hogy gyakran találkozzunk oly felfogással, — még hivatalos jelentésekben is, — hogy a kivándorlás gazdaságilag hasznos, népnevelési szempontból pedig előnyös, mert:

1. a kivándorlók pénzt — tekintélyes összegeket — küldenek haza;
2. a visszatérők bizonyos szabadabb szellemet, fürge életrealitást hoznak magukkal.

Az előbbi illetőleg tárgyilagos birálat nem mondható, mert ehhez szükséges volna ismerünk az árat teljességében, mit a kivándorlók a küldött és hozott pénzért adnak: azt a pénzt, mely innen a kivándorlók kivetik és odakint elzüllő véreink szenvedéseit.

A második pontot illetőleg meg kell vallanunk, hogy az kivándorlók egy nagy részére, arra, mely a visszatérés, erős elhatározásával indul utnak, többé-kevésbé áll is. Hivatalos jelentések, emlékiratok gyakran sőt színekkel büntetéstől kivándorlottnak, hogy „..... a vallásosság nála egy felesleges fogalom, lelki pástora nem hallgat, a törvényt, hatóságot nem tiszteli, csak a birságtól, büntetéstől való félelem tartja vissza a felforgató intentióktól; elégedetlen, alattomosan, titkon ócsárolja a hazai viszonyokat s nem is képzel magának alapot a hazafiságra. Koresmában, utczán, hangoztatja és dicsőéri az amerikai szabadságot stb.” (A sáros megyei gazdasági egyesület emlékirata)

— tapasztalati tény azonban, hogy bár kritika alá vonja papja tanításait s közigazgatási hatóságok gyakran kicsinyeskedő, ok és czéltalan zaklatásain meg-megütözik, mégis a fenti birálat pessimistikusnak mondható.

Ugyanezen emlékirat ezt is mondja róluk: El kell ismerni, hogy az általános anyadi jólét a beözönlő pénz által emelkedik, a lakóházak csinosabbak lesznek, a gazdasági felszerelések jobbak stb. stb. Adóját pontosan fizeti az amerikai pénzből.

A másik rész, a számszerűen nagy többség, mely általában „felvidéki kivándorlók” neve alatt ismeretes, sivar, nagyon sivar képet mutat. Kerületünkben Máramaros, Ugocsa és részben Bereg vármegye területéből kerülnek ki ők s ők azok, kiknek sajtóban, levélben és egyéb értesüléseinkben csak zülléséről, tengerentúli raboskodásáról hallunk és olvasunk s ez az anyag, mely a lelkiismeretlen kivándorlási ügynökök embervásárlásainak portékáját képezi.

Máramaros megye képezi kerületünk kivándorlási ügyének legsötétebb pontját, súlyosítva a galicizai bevándorlással, amelyről adataink, sajnos, nincsenek. Nem is bevándorlás az, hanem ellenőrizhetlen beszivódása egy alacsonyabb kulturájú fajnak, vándorló véreink helyére. Politikai, gazdasági, államkerölcsi képtelenség tovább tünni ezt az áldatlan népeserét és e helyen, ezzel szemben a magyar kormány legerélyesebb intézkedései is teljesen indokoltak.

Mikor a felvidéki elhanyagolt műveltségű véreinkről im ezeket jelentjük, önkénytelenül eszünkbe jut a végrehajtási törvénynek ama már gyakran, különböző uton felpanaszolt 156. §-a, mely szakaszt, mintha a kivándorlásnak éppen felvidéki megyeinkben való nagyban elősegítésére teremteték volna.

Ez a szakasz az 500 forint kikiáltási áron alóli ház és a 200 forint kikiáltási áron alóli egyéb ingatlanra nézve — amennyiben az több társtulajdonos tulajdonát képezi — kimondja azt, hogy az árverés a társtulajdonosok egyikének adóssága fejében is az egész ingatlanra rendeltetik el.

A felvidék tengődő népessége között temérdek az olyan közös birtokos, kinek háza 500, földje 200 forint érteken jóval alul van. Öten hatan birják szülei örökségképpen a viskót és egyéb csekély értékű ingatlanságot s az mindenük ebben a házában.

Az egyébként sem kielégítő hitelviszonyok s az ingatlanok iránt a szegénység miatt való csekély kereslet ezen §-sal súlyosbitva aztán a leglelkületlenebb uzsorának nyitnak tág teret, midőn az egyik testvér, társtulajdonos, bármi csekély kényszer, uzsora-adóssága fejében a többi, nem adós, társtulajdonos feje felett is megüthető a dob. Mert nyilvánvaló, hogy a 158. §-ban foglalt az a correctivum, mely szerint bármely nem adós társtulajdonos is licitálhat vagy a végrehajtató követelését magához válthatja, nem képez védelmet a felvidéken, hol a pénzforgalom csekély s nyomorgó lakosság magát is alig képes fenntartani.

Ezen szakasz revíziójának fontossága — úgy hisszük — még a kivándorlási veszedelem szempontjából is kézen fekvő.

Egy vasuti tisztviselő tragédiája.

Megőrült az állomáson.

— Saját tudósítónktól. —

— július 6.

Egy sokat zaklatott ember szomorú tragédiájáról írjuk e krónikát.

Tegnap délután mindenfelé megdöbbenést keltett a hír, hogy Czirjék Jenő Kolozsvárt közismert nyugalmazott vasuti ellenőr megőrült. A hír általános részvétet keltett, de nem jött egészen váratlanul, mert akik ismerték Czirjék Jenőt, tudták, hogy nagyfokú idegbeteg, akit idegessége

évek óta zaklatott, kellemetlen helyzetekbe sodort. Néhány év előtt betegsége miatt el kellett hagynia állását.

Azóta örökös sérelme volt, hogy nyugdíjazták felebbvalói jelentésére.

A szerencsétlen ember folytonosan visszahelyezése érdekében fáradozott. Bejárta a miniszteriumot, megmozgatott minden módot, hogy ismét szolgálatba helyezték. Ez a fáradszó nagy hajsza még inkább kimerítette a beteg embert s az utóbbi időben már teljes buskomorságba esett.

Csendes lathargiájából felrázta a vasuti sztrájk. Most biztosra vette, hogy sikerül szolgálatba jutni. Napokon, heteken át járt az üzletvezetőséghez, hogy helyezték szolgálatba.

Az utóbbi időben már tudatát veszítette annak, hogy ki rendelkezik az állások felett, s az üzletvezetőségnél mindenkinél ajánkozott, s rögeszméjévé vált, hogy a kolozsvári üzletvezető megígérte, hogy legközelebb visszahelyezi állásába. Azóta mindig arra várt, hogy hivatni fogja az üzletvezetőt.

E csöndes rögeszméjéből tegnap reggel aztán tejes örületbe csapott át. Ziláltan, rendetlen ruhában futkosott az utcákon s haza futott, hogy végre meg van az eredmény, visszahelyezték az állásába. Később aztán örömeiben örvöngeni kezdett s a hatalmas természetű ember tört, zuzott, ami a keze alá került.

Annál sajnálatosabb ez az esemény, hogy a beteg ember családja teljes reménységgel a legszebb családi ünnepélyre készült. A súlyos idegrohamok tegnap annyira kimerítették, hogy órákra öntudatát veszítette. A szerencsétlen embert családja az éj folyamán Budapestre valamelyik ideggógyintézetbe szállította.

KÖZGAZDASÁG.

Szorult szemű buza. Általánosan ismert baja a buzának a szorult szem, melynek oka a hőítés, — legalább úgy tudja azt mindenki. Pedig nem mindenkor így van. Nagyon sok esetben közvetlenül a kalászhányás után azért lesz kényszer éretté a buza, mert szárának legalsó része egy gomba által van megtámadva, amit onnan vehetünk észre, hogy a szár ezen része megfeketedett, ezen gomba — az ophiobatus herpotrichus — myceliumai segítségével a gyökérzetre is átszármaszik s a buza táplálkozását lehetetlenné teszi. Miután pedig e bajjal szemben lehet védekezni, nem kell szorult szem esetén egyszerűen belenyugodni a hőítésbe, hanem alapos vizsgálat által kell meggyőződni, hogy nem-e a szóban levő gombáról van-e szó. Ez esetben a tarló rögtön alászántandó s őszszel okvetlenül mély szántás eszközözlendő. Már ez az eljárás magában véve is csökkenti vagy teljesen megszünteti a bajt. Franciaország egyes vidékein igen jó sikerrel használják a fentebb ajánlott eljárás mellett a foszfortrágyát (szuperfoszfátot), mely — úgy látszik — maró hatásával megszünteti a gomba fejlődését. Különösen a szuperfoszfát a hőítés ellen is igen jó szolgálatokat tesz, mert sietteti a buza beérését 8—10 nappal is, már pedig mennél korábban ér a buza, annál kevésbé van kitéve a hőítésnek.

A réteknek gyomoktól való tisztántartása. Különösen savanyu természetű nedves, mocsaras réteknek gyomoktól való tisztántartása nem kevés gondot okoz a gazdának, különösen nagy számban fordul elő olyan helyt a vidékenként kigyóhágymának is nevezett Allium acutangim, mely virágzás idején a rétet néha egészen rózsaszínűvé is festi. Különösen mézben és foszforosavban szegény talajokon van e növény nagyon elterjedve s a dunántuli kísérletek határozottan bizonyítják, hogy e növény önmagától kipusztul ahol, elegendő meszet és foszfortrágyát kap a talaj.

A taraczk irtása. A taraczk nem türi a beárnyékolást. Ennek következtében kiirtásának következő a legegyszerűbb módja. A tarlót rögtön aratás után alászántjuk s amint a szántás zöldülni kezd, keresztül-kasul megboronálják, ezt 10—14 naponként ismétljük, ha pedig a föld nagyon összetömődött, csekélyen járó grubberrel járátjuk meg, s még egyszer csekélyen megszántjuk. Vetésre okvetlenül rozsozt alkalmazunk olyan módon azonban, hogy annak bokrosodása, fejlődése buja legyen. Ezt elérendő, vetés előtt 1 és fél mázsa szuperfoszfátot hintünk el, tavasszal pedig április elején és végén 20—20 kg. chilisalétromot hintünk rá. Ilyen módon a rozsa gyorsan fejlődik ugyannyira, hogy mire az altalajban maradt gyökér részletek a felszínig kinőnek, nem kapnak világosságot, senyednek s végre elpusztulnak, visszamaradó gyökérzetük pedig elkorhad s a talajt gazdagítja.

A szarvasmarhák csontlágyulása. Ha a takarmányfélékben nincs elegendő ásványi alkotó rész, az állatok csontozatának fejlődése visszamarad, sőt maguk a csontok is puhák maradnak s nem lesznek eléggé kemények. Nem egy vidéke van az országnak, ahol a takarmányfélék foszforosavas mézben szegények s ilyen helyeken az állatokkal egyrészt mesterséges foszforosavas meszet kell etetni, másrészt pedig gyakrabban kell foszforosav és mézszertartalmu műtrágyákat alkalmazni, mi által a hiba lassacsán el fog tűnni.

REGÉNY CSARNOK.

Tous les trois.

Irtá: **Kampis János.**

I.

Négyen valának ők, akik minden este 6—8 óra között nyugodt méltósággal robotoltak le vagy féltuczat pártit. A tanár ur legalább, a kör szkeptikusa, robotnak nevezte. Nekik életszükség volt. Szabályos fiziológiai folyamat, akárcsak a lélegzés.

A kerület plébánosa. Széles ábrázatu, álmos tekintetű negyvenes. Husos ajkáról egész este egy szó se hangzott el. Váratlan slágerekre mindössze egy-egy rekedt nyögéssel reagált. Annál sürűbben nyult a sörös kancsójához, melyet pontos időközökben tizenkétszer töltött meg a komornyik. A játék végén rendesen elaludt. (Azóta pozsonyi kanonok.)

A másik egy megtollasodott vaskereskedő. Magas, tekintélyes alak, élesen mintázott fej. Bizonytalan színű haja a tarkója felől alaposan simult a koponyájához s homloka fölött hirtelen kiemelkedő üstök-

ben végződött. Bozontos szemöldök, nagy, borzas kandur-bajusz. Avatatlan emberek néha tévedésből generális urnak szolították, ami igen jól esett neki. (Nem sokkal a plébános távozása után öngyilkos lett. Némelyek azt mondják, hogy a párti felbomlása kergette a halálba.)

A harmadik apró, jelentéktelen, szürke emberke. Oszálytanácsos. Egyre izeg-mozog. Szeretné adni a nagyságos urat, de mindig belesül. A legkisebb meglepetés kihozza a sodrából. Sem az örömet, sem a mérgét nem tudja elpalástolni. Mire észreveszi magát, a káromkodásnak már a fele kibuggyant a száján. A másik felét azután csak nagy kinnal tudja valahogy visszanyelni.

A negyedik (vagy az első?) Kartaly Szevér. Középtermetű, szikár ember. Arcza nyugodt, hideg, fensőséges. Homloka magas, kissé ráncos. Haja gesztenyeszínű, rendezetlen, de azért — mintha mégis volna benne valami rendszer — változatlanul egyforma silhouttet ad a fejének. Ritka, selymes bajusza csak gyengén takarja el a felső ajkát. Arczának két oldalán göndör pofaszakáll húzódik le a gallérjáig. Arczbőre sárgás. (Aki nem ismeri, betegesnek hinné, pedig gyermekkor óta soha még fejfájása se volt.) Ruhája nem éppen divatos, de mindig elegáns. Télen-nyáron vakítóan fehér inget visel. Nyakkendőjében értékes, régi művü mellű. Arany rózsza, zöld zománcozott érezzel.

A közepén ragyogó gyémánt. Ujján szintolyan régi brilláns gyűrű csillog. Egész külsején van valami angolos, ami még jobban kiemeli hideg, majdnem fagyos nyugodtságát, mely nem hagyja el soha egy pillanatra sem. És mégis sajtáságos rokonszenvet ébreszt mindenkiben, akivel találkozik. Talán a szeme teszi. Biz az nem szép. Szürke és egyáltalában nem ragyog. Sőt mintha kissé fátyolozott volna. De akire ránéz, azt a tekintete átjárja, mint valami kellemesen bizsergető villamos áram. Nem kell szpikiáternek lenni: első pillanatra tisztában lehet vele bárki, hogy ennek rendben van az agyveleje. Az ember önkéntelenül megérzi, hogy egy mély intelligencia fókuszának sugarai érintették. Hanem azt hiába várnók, hogy elméjét mások mulattására sziporkáztassa. A némaság leplét, mely alatt rejtve tartja, csak abban a pénzintézetben lebbenti meg néha, melynek egyik főtisztviselője és amelyet zsenijével európai tekintélyre emelt.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Használt vetőgépek

● 13, 15, 17 soros teljesen kijavítva ●
olcsó árban kényelmes fizetési feltételek mellett kaphatók **Rahmer Sándornál** Piacz-utca 26. szám, nagy trafik udvar. — Ugyanott egy Ganz gyártmányu szab. **Schweiczer daráló** és egy teljesen üzemképes használt **járgányos cséplőkészlet** is ●
 ————— igen olcsón eladó. —————

A befőt idény beáltával legolcsóbban ajánl
czukrot, hólyagpapírt, salicilport
 és kötöző-zsineget

Molnár Jenő

Szent-Anna-utca 36. szám alatti
 ujonnan megnyílt fűszer-, bor-
 és csemegeüzlete.

Ugyanott tanuló felvétetik.

Csak e hó 25-éig!!

Szőnyegraktárunk athelyezése
 miatt az összes ott lévő árukat
 leszállítottuk

Különös olcsó alkalmivétel képen
 ajánlunk:

Több száz drb. szőnyegmaradékot
 féláron.

Visszamaradt függönyöket
 féláron.

Belsőszövet maradékokat
 féláron.

Egyes ágy- és asztalterítőket
 féláron.

Egyes flanel takarókat
 féláron.

Bosznay J. és Társa

szőnyegháza, Kossuth-utca 11.

Csak e hó 25-éig!!

3 fogós (griffig)

liszt, finom tészták és sütemények készítéséhez

az István gőzmalom gyártmánya, kapható

Deutsch Albert és Fia

bizományosnál

és minden fűszerüzletben.

1 liter

Borhegyi borviz

8 krajczár,

mely kitünő, üdítő egészséges
 ital, kapható

Mayer Jenőnél

előbb

Geréby Fülöp utódai Debreczen.

Üveg betét 4 krajczár.

ETERNIT-PALA AZBESZT CZEMENT-PALA

HATCHEK LAJOS SZAB.

Gyár: NYERGES-UJFALU.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK képvisellete és raktára:

LUKÁCS VILMOSNÁL Debreczen, Hatvan-utca 5. szám.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsiromány. — Kérjen ismertetést.

Apró hirdetések.

Díja 10 szóig 40 fillér, minden további szó 4 fillér, vastagabb betűkkel nyomtatott szó 4 kr. 8 fillér

ÜGYVEDI irodába ajánlkozik egy már e szakban gyakorlat felett rendelkező, jó írásu felső leányiskolát végzett fiatal leány. Czim a kiadóban.

LAKÁS változó. Tudatom, hogy lakásomat mely eddig Hatvan-utca 31. sz. alatt volt Széchenyi utca 27. szám alá helyeztem, Popper Dávidné okl. szülésznő. Debreczen, Széchenyi-utca. 27.

A legolcsóbb
bevásárlási forrás
Székely Jenő és Társa
utóda
uri és női-divat
cipőraktár cégnél
Piac-
és Szent-Anna-utca
sarkán.

Hirdetés.

A debreczeni collegium tulajdonát tevő kőszétségi pusztai 47 hold 6 □-öl területű és 97 hold 1105 □-öl területű tanya birtokok a kollégium gazdasági tanácsának határozata folytán az 1905. évi október 1-től számított hat egymást követő évre a collegium háznagyi hivatalában folyó évi július 19-dik napján d. e. 11 órakor megtartandó nyilvános árverésen haszonbérbe adatnak. Az árverési feltételek a kollégium háznagyi hivatalban addig is bármikor megtekinthetők, a hivatalos órák alatt.

Utóajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Kelt Debreczenben, 1904 július 4-én.

Márk Endre,
kollégiumi ügyész.

Hajdúvármegye és Debreczen szab. kir. város
Főispánja.

429/1904. szám.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város törvényhatóságának az alábbi határidő lejárta után tartandó legközelebbi rendes közgyűlésén 2 (két) irnoki és 1 (egy) árvaszéki irodatiszti állás fog választás útján beöltetni.

Az irnoki állás évi 1300 korona fizetés és 200 korona lakáspénz, az árvaszéki irodatiszti állás pedig évi 1400 korona fizetés és 300 korona lakáspénzből álló javadalmazással van egybekötve.

Azok akik erre az állásokra pályázni kívánnak s a törvényes minősítést kimutatni képesek, felszerelt pályázati kérvényeket hozzám, mint a kijelölő bizottság elnökéhez folyó évi július hó 30. napjának délután 5 órájáig annyival inkább nyújtsák be, mert a később érkező pályázati kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Ezek közül az állások közül a két irnoki állás az 1873. II. t. cz. 4. §. b. pontja értelmében elsősorban igazolványos altisztek számára van fentartva.

Debreczen, 1904 július 16.

Domahidy Elemér,
főispán.

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Védjegy.

Szép bajusz

nyerhető a híres Hajdusági bajuszpedrő használata által, mely legjobb az összes bajuszpedrő készítmények között. A bajuszt nem törli, nem tépi, mindég szép állásban tartja és soha sem keményedik meg.

Egy doboz ára 50 fillér.

Kapható:

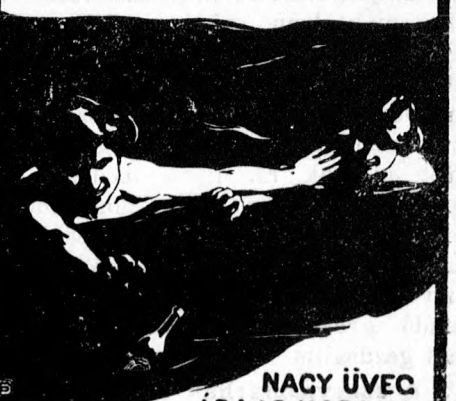
Dr. Rotcnek V. Emil
utóda

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

Debreczen, Kossuth-utca 8. sz.
Valamint Tóth Béla gyógyszerésznél.

BRÁZAY FÉLE SOSBORSZESZ

NAGY ÜVEC
ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEC ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
... MELLÉKELVE VAN! ...

9159

1904

Pályázati hirdetmény.

A Debreczen sz. kir. város világitási vállalatánál ujonnan rendszeresített irodatiszti állásra a városi tanács pályázatot hirdet. Pályázni szándékozók kérvényeket, melyhez a születési bizonyítvány, továbbá könyvvizetési képesítésokról, eddigi foglalkozásukról, erkölcsi előéletükről szóló bizonyítványok csatolandók, 1904 július 16-án délután 5 óráig Debreczen sz. kir. város polgármesteri hivatalához adják be. Elkésve vagy nem kellőleg felszerelt kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A javadalmazás: 1400 kor. évi fizetés, 400 kor. lakpénz.

A megválasztott irodatiszti állását 1904 augusztus 1-én elfoglalni tartozik és megválasztásától számított 8 nap alatt egy évi fizetésének megfelelő óvadékok készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni köteles.

Bővebb felvilágosítást a világitási vállalat igazgatósága ad.

Debreczen, 1904 július hó 4.

A városi tanács.